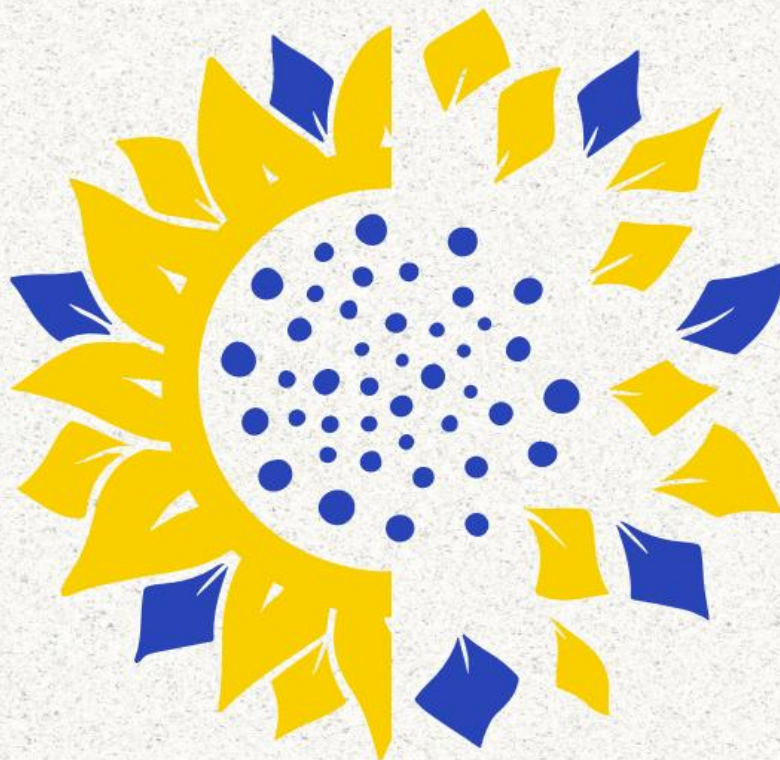

Відділ освіти та молоді виконавчого комітету
Зіньківської міської ради
Комунальний заклад позашкільної освіти
“Зіньківський будинок дитячої та юнацької творчості”
Зіньківської міської ради Полтавської області

**ШЛЯХ ПЕДАГОГА
ЗАКЛАДУ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ
ДО ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ**

(рекомендації щодо організації занять гуртків)

Зіньків 2023

Укладачі: С.Лисак, заступник директора з навчально-виховної роботи комунального закладу позашкільної освіти “Зіньківський будинок дитячої та юнацької творчості” Зіньківської міської ради Полтавської області

Л.Гавриленко, керівник гуртка - методист комунального закладу позашкільної освіти “Зіньківський будинок дитячої та юнацької творчості” Зіньківської міської ради Полтавської області

Науковий редактор: З.Резніченко, доцент кафедри розвитку освітніх галузей Полтавської академії неперервної освіти ім. М.В. Остроградського, кандидат педагогічних наук, доцент

Рецензенти: Н.Свиридюк, заслужений майстер народної творчості України, член Національної спілки майстрів народного мистецтва України, член Всеукраїнської спілки дизайнерів, майстер народної ляльки, лауреат обласної премії ім. Панаса Мирного, секретар Полтавського обласного осередку НСМНМУ

М.Ландик, “Відмінник освіти України”, керівник гуртка-методист комунального закладу Зіньківська станція юних техніків Зіньківської міської ради Полтавської області

“Шлях педагога закладу позашкільної освіти до професійної компетентності”, 2023:- методичні рекомендації щодо організації і проведення занять гуртка / уклад: С.Лисак, Л.Гавриленко; рецензенти: Н. Свиридюк, М. Ландик - Полтава-2023-35с.

Збірка містить методичні рекомендації щодо організації і проведення занять гуртків.

Часи змінюються, і освітній процес слід адаптувати до потреб здобувачів освіти. Сподіваємося, що вміщені практичні заняття, дадуть змогу педагогам урізноманітнити форми роботи з дітьми в сучасному закладі позашкільної освіти.

Збірка адресована керівникам гуртків художньо-естетичного напрямку, педагогам закладів загальної середньої освіти, студентам закладів вищої освіти педагогічних спеціальностей.

Відділ освіти та молоді виконавчого комітету
Зіньківської міської ради
Комунальний заклад позашкільної освіти
“Зіньківський будинок дитячої та юнацької творчості”
Зіньківської міської ради Полтавської області

**ШЛЯХ ПЕДАГОГА
ЗАКЛАДУ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ
ДО ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ**

(рекомендації щодо організації занять гуртків)

Зіньків 2023

АНОТАЦІЯ

«Сильним, досвідченим стає той педагог, який уміє аналізувати свою працю».

В.А. Сухомлинський

Збірка містить методичні рекомендації щодо професійної компетентності педагога закладу позашкільної освіти, шляхом реалізації проведення нестандартних занять у комунальному закладі позашкільної освіти “Зіньківський будинок дитячої та юнацької творчості”. Важливим аспектом педагогічної діяльності стає поглиблене самопізнання, вміння творчо змінюватися відповідно до викликів часу та власного потенціалу, відкритість інноваціям, гнучкість, спроможність навчитися впродовж життя, уміння зняти внутрішнє напруження в стресовій ситуації, адекватна оцінка власних досягнень.

Нині мета позашкільної освіти — це потреба в пізнанні та творчому розвитку особистості, а також здатність цієї особистості орієнтуватися в нових умовах життя. Компетентнісний підхід в освітньому процесі закладу позашкільної освіти передбачає соціальну зрілість його випускників, як найважливіший параметр розвитку креативної особистості й збереження індивідуальності.

Освітній процес у закладі позашкільної освіти дає можливість кожному учаснику ділитися один з одним знаннями, враженнями, інтересами, розвивати уміння, здібності, навички, які він отримав саме тут, та сприяє розв'язанню питань морального, розумового, естетичного виховання. На нашу думку, компетентнісний підхід — принцип організації навчання, який виходить з об'єктивної необхідності цілісного формування особистості, її всебічного розвитку. При цьому компетентнісний підхід не лише містить у собі окремі результати, але й забезпечує якісно новий, системний, цілісний результат.

Компетентнісний підхід у навчанні в закладах позашкільної освіти сприяє успішній адаптації вихованців в соціумі, розв'язання ключових проблем сучасного життя, їх професійному самовизначенню.

Педагоги повинні дати вихованцю можливість проявити свої вольові якості, отримати радість від самореалізації в продуктивній творчій діяльності, пережити гордість за особисті інтелектуальні та творчі досягнення, навчитися реалізовувати свої замисли. Позашкільна діяльність у творчих колективах відкриває багато різних можливостей для задоволення індивідуальних запитів, з урахуванням їх інтересів і здібностей.

Так, зміст позашкільної освіти об'єктивно більше орієнтований на реальні інтереси, потреби дітей різного віку. Різноманітні форми організації освітнього процесу, як правило, орієнтовані на включення дітей в практичну діяльність під час занять.

Розкриття принципів і вірно обраної методики проведення занять гуртків художньо-естетичного напрямку (гурток “Природа і фантазія”, керівник гуртка С. Лисак та Зразкового художнього колективу гурток “Творча майстерня “Струмочок”, керівник гуртка — методист Л. Гавриленко) підвищує інтерес вихованців до навчання. Це стимулює дітей до високої результативності в роботі. Вихованці мають низку перемог в обласних, регіональних, всеукраїнських, міжнародних конкурсах, фестивалях, виставках.

Майстер-клас “Лялька-травомотанка Зіньківщини — це самобутність та унікальність виготовлення” розглядається у різних аспектах: культурологічному, філософському, педагогічному, етнографічному та мистецтвознавчому. Спосіб виготовлення ляльки-травомотанки подано респондентом Зіньківського району Полтавської області. На заняттях гуртка діти опрацьовують техніку мотання ляльки. Педагог Л. Гавриленко є носієм елементу нематеріальної культурної спадщини внесеного до Обласного переліку Полтавської області “Традиція вузлової ляльки Полтавщини”.

Актуальність впровадження компетентнісного підходу в позашкільній освіті визначена необхідністю формування компетентностей особистості, що забезпечують розвиток її творчих здібностей, навичок самовдосконалення та самореалізації. Компетентнісний підхід забезпечує якісно новий, системний, цілісний результат, що сприяє підвищенню ефективності процесу навчання, виховання, розвитку та соціалізації. Саме через шлях педагога закладу позашкільної освіти до педагогічної компетенції формується внутрішня мотивація до навчання та індивідуального розвитку дитини, цілісний світогляд дитини на основі засвоєння системи знань про людину, суспільство, культуру, виробництво, опановування засобами пізнавальної та практичної діяльності. Формується позитивне мислення дитини, активна життєва позиція. Створення оптимальних умов для самореалізації дитини на всіх етапах освітнього процесу, задоволення потреб і культурних запитів, пов’язаних із практичною діяльністю дитини, духовним життям, комунікативними інтересами, формування особистості відкритої до нового життєвого досвіду і здатної до саморегуляції та навчання протягом життя.

Виховання любові до праці, забезпечення умов для життєвого і професійного самовизначення, формування готовності до свідомого вибору професії.

Дана збірка дає можливість реалізувати навчально-виховні завдання: формування творчої особистості, дружніх стосунків, відчуття відповідальності, взаємодопомоги, творчого використання національних традицій. Матеріали, що подані у збірці розраховані на вихованців початкового, основного та вищого рівнів навчання у закладі позашкільної освіти.

Автори представили різноманітні методики проведення занять — сучасні, методично грамотні й, безумовно, цікаві. Адже, 98% робочого часу керівника гуртка присвячено саме дизайну заняття.

Час вносить корективи в структуру й типологію заняття, у методи й засоби навчання, готовність педагога до змін — здатність до самопізнання, саморозвитку як творчої особистості, виявлення бажання оновлювати знання і вдосконалювати напрацьовані уміння і навички, досягти бажаного рівня професійної компетентності.

Автори представили власні розробки занять, які були апробовані у закладі позашкільної освіти як офлайн, так і онлайн. Запропоновані заходи доцільно проводити в більшості гуртків, які передбачають формування практичної діяльності, уміння аналізувати, спостерігати. Спрямовані на активізацію уяви та фантазії.

Акцентовано, що саме творчий педагог усвідомлює свої позитивні та негативні сторони, практикує саморефлексію.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	8
1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГА ЗАКЛАДУ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	12
2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ШЛЯХУ ПЕДАГОГА ЗАКЛАДУ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ	14
3. ТИПОЛОГІЯ ЗАНЯТЬ	15
4. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ	16
5. ЗАНЯТТЯ-МАНДРІВКА “ПОДОРОЖ ДО КРАЇНИ МАЙСТРІВ”	18
6. ЗАНЯТТЯ - ЕКСКУРСІЯ “УКРАЇНСЬКА СВІТЛИЦЯ”.....	21
7. ЗАНЯТТЯ-ЗМАГАННЯ “ТАНЦЮВАЛЬНИЙ КАРНАВАЛ”	23
8. ЗАНЯТТЯ-ДОСЛІДЖЕННЯ “ФЕНОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ В ПРИРОДІ”	26
9. ІНТЕГРОВАНЕ ЗАНЯТТЯ “РОСЛИННИЙ ОРНАМЕНТ У РІЗНИХ ТЕХНІКАХ ВИКОНАННЯ”	31
10. МАЙСТЕР-КЛАС «ЛЯЛЬКА-ТРАВМОТАНКА ЗІНЬКІВЩИНИ — САМОБУТНІСТЬ ТА УНІКАЛЬНІСТЬ ВИГОТОВЛЕННЯ»	33
ВИСНОВКИ.....	40
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	42
ДОДАТКИ.....	43

ВСТУП

Актуальність теми. Сутність позашкільної освіти та виховання як складової частини системи освіти України визначають специфічні умови її функціонування, а саме: диференційованість, динамічність, гнучкість, мобільність, варіативність, доступність. Саме позашкільня дає можливість дитині, родині та вчителю отримати додатковий інструмент визначення уподобань та прихильності щодо занять, що в кінцевому результаті може стати основою професійної діяльності, так і головним виховним впливом на формування молоді особистості. Позашкільна освіта має унікальне значення для цілісної освітньої сфери України. У закладах позашкільної освіти створено потужне середовище неформальної освіти, в якому формується особистість дитини. Саме в позашкільній освіті дитина має змогу додатково і діяльнісно задовольнити власні пізнавальні інтереси, інші освітні потреби, розвинути здібності і компетентності. Ефективна організація нововведень у закладі освіти залежить від розвитку його потенціалу, професійної компетентності педагогічного колективу до роботи в умовах пошуку, створенні науково-методичної та матеріально-технічної підтримки інноваційних змін.

Отже, професійний розвиток педагога закладу позашкільної освіти можна визначити як:

- довготривалий складний процес якісних змін, що покликаний удосконалити професійну діяльність у закладі позашкільної освіти та поглибити знання вихованців відповідного профілю;
- процес, що передбачає знання методик для підготовки вихованців до різних конкурсів, творчих напрацювань;
- процес, що безпосередньо пов'язаний із рівнем кваліфікації;
- процес, що тісно пов'язаний із досвідом роботи;
- процес зумовлений внутрішнім станом педагога (бажання удосконалювати свою самоосвіту);
- процес, що вимагає знання інформаційного складника освіти.

Педагогічний професіоналізм, педагогічна компетентність розглядається в контексті безперервної педагогічної освіти й педагогічної діяльності, вимог до педагога і його підготовки до занять прослідковується у збірці “Шлях педагога закладу позашкільної освіти до професійної компетентності”. Ці методи розроблені з метою змінити характер традиційних занять, зробити їх більш ефективними для сприйняття.

Методичні рекомендації щодо організації занять різного типу стануть у пригоді керівникам гуртків, які працюють у закладах позашкільної освіти. Представлені технології базуються на компетентнісному підході до навчання гуртківців, враховуючи провідні види діяльності на основі удосконалення пізнавальної, комунікативно-мовленнєвої, психомоторної, особистісної сфер розвитку. Висвітлено методичні рекомендації щодо реалізації програмного змісту навчання, представлено варіанти конспектів занять, майстер-клас.

Як показує досвід, в практику увійшли проведення занять з участю батьків і вихованців. Це дає змогу більше зацікавити дітей і опанувати різнопланові теми.

Мета: створити колектив однодумців, який показує дітям, що батьки зацікавлені в їхньому захопленні й завжди готові прийти їм на допомогу.

Завдання: разом з вихованцями дійти висновку, що проведення нетрадиційних занять створюють умови для постійного підвищення компетентності педагога, його професійної майстерності підвищення якісного рівня освітнього процесу.

Об'єкт дослідження — створення умов для творчого самовираження дітей, орієнтація на процес навчання, орієнтація на особистісні досягнення вихованців.

Предмет дослідження — шляхи розвитку творчого самовираження дітей різних рівнів навчання (початковий, основний, вищий) в процесі гурткової роботи.

Останні роки все більше уваги приділяється нетрадиційним формам проведення занять. Ми пропонуємо нові шляхи удосконалення освітнього процесу, які б допомагали підвищити інтерес дітей до занять, активізувати їхню діяльність, прищепити любов до навчання.

Результати досліджень дозволяють стверджувати, що застосування нових форм роботи під час проведення занять допомагають зробити вихованцям життєвий вибір та підготувати їх до самостійного життя.

Головним у системі інноваційного навчання в закладах позашкільної освіти є ситуація спільної продуктивної та творчої діяльності педагога й дитини, педагога та групи, що впливає на навчання як на процес становлення особистості, її усвідомленої активності, самоорганізації.

Прагнення до змін, зняття певних обмежень на інноваційну діяльність послужили зародженню широкого інноваційного руху в системі освіти. Неабиякі можливості для якісних змін в освіті пов'язані з інтенсивним розвитком засобів комунікації та інформаційних технологій.

Нестандартні заняття відрізняють від звичайних комбінованих занять відсутністю послідовності елементів заняття, передбаченої загальноприйнятою типологією занять; наявністю у структурі заняття інших форм навчання, запровадженням самостійної діяльності гуртківців, використанням програмованого і проблемного навчання, усуненням перевантаженості дітей.

Для нестандартних занять, як правило, характерні: колективні способи роботи; цікавість до навчального матеріалу; значна творча складова; активізація пізнавальної діяльності; партнерський стиль взаємовідносин; зміна ролі педагога; нові підходи та інше.

Нетрадиційні форми проведення занять дають можливість не тільки підняти інтерес дітей до досліджуваного предмета, але й розвивати їхню творчу самостійність.

У збірці представлені різноманітні нетрадиційні заняття (заняття-екскурсія в музей етнографії “Українська світлиця”, під час якого структура існує, але допускається порушення, вихід із шаблону (театралізоване заняття) з метою підвищення ефективності навчання.

Заняття-мандрівка “Подорож до країни майстрів”- це творчість декількох педагогів, яка переростає у творчий процес у дітей (бінарне заняття), під час якого керівники гуртків створили умови мотивованого практичного застосування знань, навичок та вмінь, дали вихованцям можливість побачити результати своєї праці та отримати від неї радість і задоволення.

Під час заняття “Фенологічне дослідження в природі” прослідковується постійний зв'язок з гуртківцями, взаємодія в процесі спілкування (результат проведеної роботи — це розуміння причинно-наслідкових зв'язків у навколишньому світі самостійно, а не у готовому вигляді).

“Рослинний орнамент у різних техніках виконання” — це заняття з урахуванням особливостей навчального матеріалу, інтересів, здібностей, індивідуальних можливостей кожного вихованця. Як результат, діти за допомогою спорідненого матеріалу кількох предметів зосередили увагу навколо однієї теми, систематизували його, і успішно виконали поставлене завдання.

Групова форма навчання зберігається на занятті “Танцювальний карнавал”, де вихованці у формі змагання із зацікавленістю засвоїли поставлену тему.

Творити з природних матеріалів не тільки досить цікаво, але і дивно приємно. Це ми спостерігаємо під час проведення майстер-класу з виготовлення ляльки-травомотанки.

У дітей збільшується інтелектуальний потенціал, розширюється їх словниковий запас; спільна робота сприяє кращому розумінню важкого, загострюється допитливість, спостережливість, розвивається активне слухання; вихованці стають більш сприйнятливі до досвіду педагога та ровесників, вчать слухати один одного.

Роль закладу позашкільної освіти сьогодні полягає у підготовці дітей до життя, навчити їх критично мислити, аналізувати, опрацьовувати ті обсяги інформації, які вони отримують звідусіль, та вибрати необхідне, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки. Одна з концептуальних засад творення Нової української школи — перехід від “наповнення” дитини знаннями до компетентнісної освіти. Для педагогів будинку дитячої та юнацької творчості важливо навчитися реалізувати компетентнісне навчання. Реалізація цього завдання значною мірою пов'язана із застосуванням таких методів, які спонукають порівнювати, класифікувати, аналізувати, узагальнювати результат своєї діяльності тощо. Саме такими методами є інтерактивні методи навчання під час проведення гурткових занять. Це співпраця, взаємонавчання: керівник гуртка-вихованець, вихованець-

вихованець. При цьому педагог і вихованець рівноправні, рівнозначні суб'єкти навчання. Під час такого спілкування на заняттях гуртків у закладі позашкільної освіти вихованці вчаться бути демократичними, спілкуватися з іншими людьми, критично мислити, ухвалювати обґрунтовані рішення.

У збірці розміщені різноманітні форми роботи проведення занять, майстер-клас. Результатом роботи педагогів та вихованців закладу позашкільної освіти є зустрічі з колегами - позашкільниками під час проведення методоб'єднань, засіданні спільнот педагогів громади, лідерами учнівського самоврядування.

Основною формою організації освітнього процесу в закладі позашкільної освіти є заняття. Типологія занять історично змінна - вона постійно уточнюється, збагачується у процесі вдосконалення дидактичних і психологічних основ освітнього процесу.

Отже, моделюючи заняття, насамперед потрібно встановити взаємозв'язок найсуттєвіших компонентів . Послідовність конкретних завдань, спрямованих на досягнення мети організації заняття, є тим внутрішнім стрижнем, навколо якого розміщуються навчальний матеріал і методичні прийоми.

В нашому закладі, кожен педагог знаходить себе в тій чи іншій справі.

Тільки той, хто талановитий, креативний, сучасний, творчий зможе себе реалізувати в позашкільлі.

Наше педагогічне кредо: “Позашкільний педагог – це педагог, який прийшов із майбутнього з метою показати вихованцям зразок їхнього життя, самовизначення і самоутвердження”

Шалва Анонашвілі

1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГА ЗАКЛАДУ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Поняття "компетентність" (лат. *competens* — відповідний, здібний) означає коло повноважень будь-якої посадової особи чи органу; володіння знаннями, досвідом у певній галузі. Під професійною компетентністю педагога розуміють особистісні можливості учителя, які дозволяють йому самостійно й ефективно реалізовувати цілі педагогічного процесу. Для цього потрібно знати педагогічну теорію, уміти застосовувати її в практичній діяльності. Педагогічна компетентність педагога — це єдність його теоретичної та практичної готовності до здійснення педагогічної діяльності.

Ураховуючи різні підходи та адаптовану в процесі впровадження кваліфікаційну характеристику забезпеченості розвитку професійної компетентності керівника гуртка закладу позашкільної освіти, були сформульовані критерії (методологічно змістовний, діяльнісний та рефлексивний) та відповідні їм компетентності (нормативно-правова, методологічна, інформаційна, комунікативна, дидактична, психолого-педагогічна, дослідницько-аналітична).

Через педагогічні уміння розкривається структура професійної компетентності педагога закладу позашкільної освіти в умовах реформування освітньої галузі. Таким чином, розв'язання будь-якого педагогічного завдання зводиться до тріади "мислити — діяти — мислити", що збігається з компонентами (функціями) педагогічної діяльності та відповідними їм уміннями.

Професійна компетентність педагогів закладів позашкільної освіти як інтегрованого утворення, яке поєднує в собі систему знань, умінь, професійних та індивідуальних властивостей щодо здійснення завдань позашкільної освіти, що набули особистісного змісту в педагогічній свідомості керівника гуртка та стали спонукальними мотивами його професійної діяльності. Спираючись на основні компоненти системи неперервної освіти, запропонована структура розвитку професійної компетентності педагогів закладів позашкільної освіти: фахова освіта, система методичної роботи, підвищення кваліфікації та самоосвіта. Складовими професійної компетентності педагогів закладів позашкільної освіти є певні різновиди компетентностей, які можна вважати її показниками. Установлено, що запровадження компетентнісного підходу до організації освітнього процесу створює необхідну основу для визначення критеріїв (методологічно-змістовний, діяльнісний, рефлексивний), показників (нормативно-правова, методологічна, інформаційна, комунікативна, дидактична, психолого-педагогічна, дослідницько-аналітична компетентності). Критерії та показники комплексно відображають рівень розвитку професійної компетентності педагогів закладів позашкільної освіти.

Професійна компетентність педагога закладу позашкільної освіти передбачає розвиток таких функцій, як інформаційна (знати), діяльнісна (змігати), креативна (володіти) та розвивальна (бути). В позашкільному освітньому процесі використовуються елементи гейміфікації, що підвищує зацікавленість вихованців та їх мотивацію, сприяє емоційній залученості та соціальній взаємодії між однолітками, активізує їх пізнавальну діяльність. Професійна компетентність педагогів закладу позашкільної освіти визначається обсягом компетенцій, колом повноважень у сфері професійної діяльності, що окреслюють індивідуальний стиль роботи, спосіб досягнення навчально-виховної мети, забезпечують якість і ефективність професійної діяльності. [1, с.60]. Поняття професійної компетентності педагога виражає єдність його теоретичної та практичної готовності до здійснення педагогічної діяльності й характеризує його професіоналізм.

Компетенції, які є ключовими для успіху дитини:

- творчість;
- адаптивність;
- критичне мислення;
- робота в команді;
- співпереживання та емоції.

Гаслом до вищепереліченого є вислів: «Вчитися будь-чого, в будь-який час і в будь-якому місці». Формула компетентності вихованців полягає у критичному мисленні, мобільності знань, гнучкості методу.

Результатом проведеної роботи у закладі є готовність педагогів до розуміння ідеї компетентнісного підходу як основного чинника модернізації системи позашкільної освіти, бажання вдосконалювати власну професійну діяльність [2, с.78].

2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ШЛЯХУ ПЕДАГОГА ЗАКЛАДУ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Від рівня компетентності педагога, його педагогічної майстерності та здібностей до професійного розвитку безпосередньо залежить підвищення якості позашкільної освіти та її результативність.

Важливим фактором стимулювання керівників гуртків до самоосвіти та самовдосконалення є проведення взаємовідвідування занять гуртків, проведення відкритих занять, що приводить до переосмислення власного досвіду роботи, виступи на методичних об'єднаннях керівників гуртків, семінарах, засіданнях професійної спільноти педагогічних працівників закладів позашкільної освіти, підготовки педагогів до атестації, підвищення кваліфікації.

На заняттях «Школи педагогічної майстерності» розглядаються як теоретичні, так і практичні питання, які хвилюють колег, демонструються практичні прийоми впровадження сучасних виховних технологій. Найширше використовуються ігрові технології, що формують уміння розв'язувати творчі завдання на основі вибору альтернативних варіантів; технології колективного творчого виховання, проєктні технології, що забезпечують інтеграцію знань і вмінь з різних видів діяльності, інтерактивні та тренінгові технології, що спрямовані на розвиток творчого мислення, комунікативної, психологічної компетентності вихованців, технології створення ситуації успіху.

Завдяки впровадженню інноваційних технологій, зріс інтерес у педагогів закладу позашкільної освіти до використання інтерактивних методів навчання, де одним із сучасних напрямів роботи є науково — дослідницька, проєктна діяльність, що, своєю чергою, впливає на інтелектуальний, творчий та особистісний розвиток вихованців.

Виховні інноваційні технології, які впроваджено в освітню діяльність закладу пов'язані із національною спрямованістю освітнього процесу, ранньою соціалізацією, духовним розвитком вихованців. Інноваційна діяльність в закладі позашкільної освіти характеризується системним застосуванням інновацій в освітньому процесі. Під такими інноваціями розуміються елементи новизни, що істотно змінюють результати освітнього процесу.

3. ТИПОЛОГІЯ ЗАНЯТЬ

Особливостями сучасного заняття є комунікативна спрямованість, діяльнісний і текстоцентричний підходи. У зв'язку з цим змінюється змістовна лінія заняття, по-іншому викладається структура навчального матеріалу, модель заняття видозмінюється.

Керівники проводять заняття гуртків, активно використовуючи рекомендації стосовно їх проведення.

Розглянемо кілька варіантів впровадження нетрадиційних методик, коли керівник гуртка стимулює творчість вихованців, створює сприятливі умови для співпраці, формує цілісну особистість.

Типологію занять визначають за різними ознаками:

- *за етапами освітнього процесу* - заняття вступні, первинного ознайомлення з матеріалом, створення понять і правил;
- *застосування знань, формування вмінь і навичок, повторення й узагальнення;*
- *За основним способом проведення* - з різними типами роботи, у вигляді лекції чи бесіди, екскурсії, практичних занять;
- *За провідною освітньою метою* - заняття засвоєння нових знань; заняття формування нових умінь і навичок; заняття комплексного застосування знань, умінь і навичок; заняття узагальнення й систематизації знань; заняття перевірки й корекції знань, умінь і навичок, комбіноване заняття.

Пошуки способів удосконалення заняття відбуваються в напрямках:

- *зацікавлення вихованців матеріалом чи формою проведення заняття* (проведення заняття - подорожі, брейн-рингу);
- *поглиблення змісту заняття способом реалізації міжпредметних зв'язків* (інтегровані заняття, заняття-панорами);
- *розвиток творчості вихованців, реалізація їхніх потреб у спілкуванні, формування ідеалу* (заняття зі словесності, риторики, творча майстерня, пресконференція, засідання гуртка);
- *реалізація проблемно-пошукової, науково-дослідної, експериментальної діяльності вихованців* (заняття природничого циклу, а також ті, на яких вихованці розв'язують поставлену проблему, захищають реферати);
- *удосконалення форм контролю знань* (заняття-залік, заняття-консультація);
- *пробудження фантазії, розвиток емоційного сприймання навчального матеріалу* (заняття-казка, заняття-гра, казкотерапія) [4,с.5].

4. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ

Заняття-Мандрівка

Особливість цих занять полягає в тому, що їх можна проводити як в приміщенні (заочні мандрівки), так і за межами (очні мандрівки).

Мета таких занять: зацікавити всіх гуртківців, створити атмосферу невимушеності й веселий настрій, сприяти розвитку творчих задатків вихованців, швидко орієнтуватися в особистих знаннях, застосовувати їх на практиці.

Інтегровані заняття

Кажуть, що вихованець — це не посудина, яку потрібно наповнити, а факел, який слід запалити.

Інтегрованим можна назвати заняття, що має на меті поєднати споріднений матеріал кількох предметів навколо однієї теми та систематизувати його. Тоді гуртківці сприймають матеріал з різних боків.

Отже, за допомогою інтегрованих занять можна сформувати глибокі знання вихованців, створити ситуацію наукового пошуку, коли дитина сама стає першовідкривачем відомих істин.

Заняття-змагання

Суть занять-змагань полягає в тому, щоб у нетрадиційній ігровій формі залучити гуртківців до отримання певної суми знань або перевірити сформований рівень знань, умінь і навичок, отриманих на попередніх заняттях. Заняття-змагання покликані узагальнити, систематизувати й перевірити знання гуртківців.

Мета таких занять: навчити гуртківців швидко орієнтуватися в особистих знаннях, використовувати їх на практиці, розвивати логічне мислення, навчити аналізувати, синтезувати, класифікувати, узагальнювати певні поняття і явища, підвищувати загальний рівень знань, виховувати колективізм, відповідальне ставлення до дорученого.

Заняття-дослідження

Заняття-дослідження — це заняття, завдяки яким діти задовольняють потребу в дослідництві, творчості, що добре впливає на їхнє здоров'я, самовираження.

Уміння здійснювати дослідження потрібне:

- для передбачення поведінки об'єктів;
- для поповнення своїх знань про навколишній світ;
- щоб переконатися в слушності своїх припущень;
- щоб прогнозувати зміну подій у довкіллі;
- щоб виготовляти потрібні предмети, викликати потрібні людині процеси;

- щоб оберігати себе, своїх близьких, своє довкілля.

Заняття-дослідження урізноманітнюють роботу вихованців, знімають напруження від звичайної навчальної діяльності, викликають жваве зацікавлення до пізнання світу.

Тому мета таких занять — формувати цілісне бачення світу, бажання відкрити не лише себе у світі, а й світ у собі, розвивати здатність діяти, знаючи й розуміючи.

Отже, заняття-дослідження створюють комфортні умови для навчання вихованців, за яких кожен із них відчуває свою успішність, інтелектуальну спроможність.

Заняття-екскурсія

Заняття-екскурсія — це форма організації освітнього процесу, спрямована на вивчення матеріалу вихованцями поза межами навчального закладу, але під наглядом педагога. Сприйняття певних предметів, явищ, процесів.

Мета таких занять: допомогти набути знання на основі живого споглядання, розширити світогляд дітей, збагатити їхній досвід, посилити цікавість до знань, розвивати допитливість.

5. ЗАНЯТТЯ-МАНДРІВКА “ПОДОРОЖ ДО КРАЇНИ МАЙСТРІВ”

Форма проведення: бінарне заняття.

Категорія учасників: вихованці початкового та основного рівнів навчання.

Мета: Показати роль і значення інтерактивних методів навчання у формуванні пізнавальних здібностей та активізації пізнавальної активності дітей під час заняття. Виконувати технологічні прийоми, аналізувати. Закріпити знання, вміння та навички. Здатність співпрацювати з іншими.

Матеріали: вироби вихованців гуртків «Творча майстерня «Струмочок», «Природа і фантазія», “Квілінг”.

Хід заняття:

Педагог. Доброго дня, друзі! Сьогодні ми з вами помандруємо до Країни Майстрів. Потрапити до цієї країни вам допоможе чарівний клубочок.

(дає дітям клубочок)

Ви клубочка покотіть і чарівні слова скажіть:

Ти клубочку, покотись,

У країні майстрів опинись!

(діти котять клубочок)

Педагог. Діти, ми раді вітати вас у Країні Майстрів! Ви потрапили до творчої майстерні, де кожен охочий може навчитися ліпити з пластиліну, виготовляти ляльки-мотанки. Подивіться стільки цікавих та креативних робіт ви можете переглянути, а відвідавши майстер-клас з травомотанки – ще й зробити собі цікаву мініатюрку птаха. Сьогодні лялька-мотанка поступово втратила свої обрядово-магічні властивості. Переважно майстрині не надають мотанці сакрального змісту, а використовують її як фольклорний елемент інтер'єру або як сувенірну продукцію. Це залежить від впливу новітніх технологій, використання сучасних матеріалів і власних артвподобань. Та ми з вами зробимо чудову пташку з трави.

(Діти виготовляють пташку з трави та ниток)

Педагог. А чи сподобалось вам наша творча майстерня? Якщо так, то приходьте до нас і наступного разу. Ось ваш чарівний клубочок проведе до чарівного міста, яке має незвичайну назву – “Природа і фантазія”.

(Діти котять клубочок)

Педагог. Як же раді жителі нашого міста вітати мандрівників у своїй оселі. Тут на вас чекають вироби дітей виконані в техніці аплікації з природних матеріалів: гарбузового насіння, кукурудзи, сочевиці, мушлів та багато іншого.

Природа навколо нас дарує не тільки красу для сприйняття, але і ідеї для творчості. Адже з природного матеріалу, зібраного на прогулянці в осінньому парку, створюються справжні шедеври. Не потрібно витратити гроші на придбання складових частин, їх всі дарує безплатно природа. А скільки дарів отримують від осінніх дерев. Це каштани та жолуді, шишки та “вертолітик” клена, не кажучи вже про розмаїття листочків і гілочок. Для вас ми також підготували невеликий майстер-клас як зі звичайних «вертолітиків» зробити ялинку.

(Робота дітей)

Педагог. Які ж ви вправні, добре впорались із завданням. Даю вам клубочок, він поведе вас іще до одного міста.

(діти котять клубочок)

Педагог. Добрий день, шановні мандрівники! Чи багато вже міст ви відвідали у нашій країні?

Діти. Так.

Педагог. А чи знаєте до якого міста вас привів чарівний клубочок? Це місто славиться своїми талановитими майстрами з квілінгу. Що таке квілінг, знаєте? «Квілінг» походить від англійського слова «quill», що означає «пташине перо». Перевірене його походження невідоме. За одними джерелами, паперокручення з’явилося в Китаї після винайдення паперу, а за іншими — у Давньому Єгипті.

Фактично квілінг документально згаданий уперше в 1500 році. Це період, коли французькі та італійські черниці використовували тонкий непрозорий папір і гусяче пір’я, щоб прикрашати релігійні картини. Використання саме гусячого пір’я і породило назву «quilling».

У Європі та Англії серед жінок вищого світу це мистецтво стало популярним лише в кінці 1600 року.

Вони використовували цю екзотичну техніку для створення прикрас, а також для вишуканого декорування скриньок, кошків, меблів, ваз, свічників та інших речей. Таким екзотичним видом мистецтва займалися тільки заможні люди.

Педагог. Прошу ознайомитись з нашою виставкою і виготовити власноруч мініатюрку в даній техніці.

(Робота дітей)

Педагог. Попрацювали всі добре, справились із завданням. Якщо у нашому місті вам сподобалось, то чекаємо на відвідини нашого гуртка.

Педагог. Діти, ви сьогодні пройшли цікавий творчий шлях Країною Майстрів. Скажіть, а які прислів'я про майстрів ви знаєте?

Діти говорять прислів'я :

1. Гончара глина годує.
2. Без діла слабіє сила.
3. Діло майстра величає.
4. Людська праця не дурниця, розкидати не годиться.

(діти звертаються до майстрів)

Ми з майстрами подружились,
Багато дечого навчилися.
І з них приклад будемо брати,
Їхню працю поважати.

Педагог. А наразі пропоную всім мандрівникам зробити фото на згадку про відвідини чудової Країни Майстрів.

6. ЗАНЯТТЯ — ЕКСКУРСІЯ “УКРАЇНСЬКА СВІТЛИЦЯ”

Форма проведення: відкритий виховний захід.

Категорія учасників: вихованці основного та вищого рівнів навчання.

Мета: сформувати уявлення про етнографічний музей, розкрити значення та роль минувшини і сьогодення України, сприяти формуванню любові до рідного краю. Критично мислити, вміло доносити власну думку.

Педагог 1. Доброго дня, шановні гості! Запрошуємо провести разом з нами захопливі хвилини подорожі у музеї «Українська світлиця».

Сьогодні нам допомагатимуть дві дуже відомі персони. Прославлені навіть у літературі. Дозвольте представити вам – славнозвісні баба Параска та баба Палажка.

(Палажка і Параска вітаються з гостями)

Педагог 1. Шановна громадо, запрошуємо вас переглянути експозиції нашого музею, які збирали педагоги та вихованці протягом багатьох років. Почесне місце в експозиції музею займають рушники.

Палажка. Яка краса...

Параска. От, бачиш, я ж тобі казала, що хрестиком треба вишивати, щоб було гарненько.

Палажка. Та яким там хрестиком, он глянь, як гладдю красиво вишито, що там той хрестик!

Параска. А я кажу — хрестиком треба вишивати!

Палажка. А я кажу — гладдю!

Параска. Хрестиком!

Палажка. Гладдю!

Педагог 2. Дівчата, не сваріться, розкажімо, які рушники бувають. Ось послухайте. До таких, здавалося б простих речей, належить рушник, що супроводжує людину впродовж усього її життя. «Хата без рушника – що сім'я без дітей»,- говорили в народі. Майже в кожній, навіть найбіднішій оселі завжди на видному місці висіло декілька видів рушників.

Педагог 1. А які види рушників існують?- запитаєте ви. Утирач, стирок, покутник, кілковий, Божник. Окремо зберігалися ритуальні рушники: плечові, весільні. Рушник був символом гостинності і доброзичливості. З далекої сивої давнини прийшов до нас рушник, і сьогодні не втратив свого значення.

Педагог 2. А ще у нашій світлиці ви можете побачити предмети побуту: домоткані бабусині доріжки, елементи ткацького верстата – прялки, рублі, дерев'яні праники, терницю, полиці з посудом, на яких – миска, глечик, солянка, кружка, сулія, горщики для борщу, каші, макітра, глечики... Експозиції музею етнографії “Українська світлиця” закладу позашкільної освіти. (див. додаток. рис.3,4).

Параска. Палажко, а пам'ятаєш як раніше гарно вбиралися?

Палажка. А чого ж не пам'ятаю, ось поглянь на цей український національний одяг XVII- XX століття – робочий і святковий, чоловічий і жіночий. Особливою окрасою нашої колекції є жіночий весільний костюм.

Параска. А чи знаєш ти, Палазю, що це вбрання вишивали самі дівчата вечорами?

Палажка. Ой, а пісень яких співали гарних. Послухаймо разом.

(пісня «Ой піду я на долину»)

Параска. Прикрасою музею є картини, скатертини, серветки, підзорники, які вишиті майстрами міста та району.

Педагог 1. Пограймо в гру: я вам показуватиму картинку із сучасним предметом, а ви серед експонатів знайдіть аналог цього предмета.

Палажка. В музеї оформлений також куточок пам'яті жертв голодомору. Систематично проводяться заняття гуртків, години спілкування з цікавими людьми.

Параска. Кожного року в нашому закладі позашкільної освіти проходить тиждень музею: оформляється виставкова зала, де проходять майстер-класи, зустрічі з народними умільцями, бесіди, творчі лабораторії.

Педагог 2. На цьому наша екскурсія завершена. Дякуємо за увагу!

(звучить завершальна пісня)

7. ЗАНЯТТЯ — ЗМАГАННЯ “ТАНЦЮВАЛЬНИЙ КАРНАВАЛ”

Форма проведення: виховний захід.

Категорія учасників: вихованці основного та вищого рівнів навчання.

Мета: Прищеплювати культурну поведінку. Сприяти формуванню ідей, поглядів, звичок. Виявляти ініціативу, діяти творчо. Конструктивно керувати емоціями. Удосконалювати професійну увагу (зосередженість, активність, стійкість).

(зал хореографії святково прикрашений повітряними кульками,
гірляндами)
(звучить фонограма ліричної музики)

Педагог. Ця історія трапилася на Планеті Барвистої музики, у країні Загадкових Ритмів. Сьогодні ми будемо змагатися у танцювальному мистецтві. Кожен з вас приготував таночок чи окремий елемент руху з танцю. Адже, ви відвідуєте гурток хореографії не перший рік і вже навчилися чимало цьому прекрасному мистецтву. Тисячі дітей роз’їхалися всією планетою з повідомленням. То ж запрошуюю ведучих оголосити про початок змагань.

Ведучий 1. Чекає вас палац дзеркал
На танцювальний карнавал.
Танці! Просимо, будь ласка,
Бути в костюмах, масках.
Той, хто танці всі впізнає,
Змагання виграє – перемагає,
Приз цікавий здобуває!

Педагог. І от, нарешті, в головному палаці танцювальної країни привітно засяяли вогні й залунала чарівна музика. Країна Загадкових Ритмів приймала гостей.

(Танець «Полонез» на музику Огінського виконують вихованці молодшої та середньої групи хореографічного колективу “Едельвейс”)

Педагог. Молодці, діти. А хто відгадає, що за музика звучала, хто автор?

(відповідь присутніх)

Прошу вподобайками проголосувати — яка група виявилася кращою затанцювавши славнозвісний «Полонез».

(діти голосують, ведучі стежать за кількістю вподобайок)

Ведучий 2. Першим до зали увійшов поважний красень у вишуканому вбранні. Його урочисті кроки чергувалися з галантними поклонами, а музика нагадувала святковий інструментальний хіт.

Хлопчик Полонез: І сьогодні, як колись,
Відкриваю я бали.
Каже вам моє ім'я,
Що приїхав з Польщі я.

(з натовпу вибігла дівчинка, яка танцює танець «Польку»)

Педагог. О, це ж гостя з Польщі!

Дівчинка – Полька: А от і ні.
Маю я таке ім'я,
Що здається — з Польщі я.
А я Чехії дитина
І по — чеські – «половина».

Педагог. Хто нам ще затанцює танець «Польку» разом з цією веселою дівчинкою?

(вихованці середньої групи хореографічного колективу “Едельвейс” танцюють, глядачі вподобайками голосують хто краще)

Ведучий 1. Погляньте, хто до нас завітав у чорному фракку з дамою в ошатній сукні.

Хлопчик – Вальс: Жив у Франції мій дід,
Там з'явився я на світ,
А тепер вже кожний знає,
Як натхненно я кружляю.
Зараз підхоплю і вас –
Щоб запам'ятали ... (вальс)

(танець «Вальс» у виконанні старшої групи хореографічного колективу “Едельвейс”, присутні голосують вподобайками)

(звучать веселі бубни, мелодійні скрипки, і перед публікою з'являється бравий парубок у вишиванці й червоних шароварах)

Хлопчик – Гопачок: Маю я українську вдачу:
Коли сумно – я не плачу!

Щоби всі уміли так –
Запрошу всіх на гопак!

(всі групи хореографічного гуртка виконують танець «Гопак», присутні голосують вподобайками)

Педагог. От і закінчились наші танцювальні змагання і я запрошую ведучих оголосити переможців сьогоднішнього марафону.

Ведучі:

1. Всі ви, діти, танцювали гарно, і нам було складно визначитись яка група краще це зробила.

2. Тому ми вирішили оголосити всіх переможцями у виконанні різних хореографічних композицій!

Ведучий 1. Хай живуть різні танці —

Балетні та естрадні,
Народні і класичні,
Спортивні і величні!
Швидкі і повільні,
Часом перевірені,
Старовинні, сучасні —
Мистецтво танцю чарівне!

Ведучі (разом): Вітаємо вас,

Танцюристи!

У танці немає

Розбратів,

У танці

Злагожденість у вас,

Ви — танцюристи

Просто клас!

Педагог. Ось і завершилися наші танцювальні змагання. Я впевнена, що сьогодні і танцюристи і глядачі отримали справжню насолоду, переглядаючи цікаві виступи. Дякую всім, і чекаю на нові звершення у хореографічному мистецтві!

8. ЗАНЯТТЯ-ДОСЛІДЖЕННЯ “ФЕНОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ В ПРИРОДІ”

Форма проведення: заняття-дослідження.

Категорія учасників: вихованці початкового рівня навчання.

Мета: Формувати професійні якості: окомір, швидкість реакції, просторове уявлення, прагнення до раціонального виконання трудових дій, логічний захист позиції. Уміння висловлювати власну думку усно і письмово, творчість, ініціативність.

Обладнання: роздатковий матеріал, зразки аплікацій вихованців попередніх років з крупи “Тварини”, кольорові олівці, аркуші паперу для малювання.

Хід заняття:

Тривалі дослідження (за сезонними явищами природи, розвитком рослин і тварин) проводяться з вихованцями лише тоді, коли вони набудуть елементарних навичок. Перш ніж проводити фенологічну роботу, юннатів ознайомлюють з навколишньою місцевістю, щоб обрати найцікавіші об'єкти для дослідження.

Шлях до місця дослідження має бути нескладним, недовгим і безпечним.

Маршрут повинен проходити по найцікавіших місцях. Наявність представників рослинного й тваринного світу має забезпечити проведення необхідних досліджень.

Враховуючи вплив антропогенного фактора на природу в тій або іншій місцевості, треба строго додержувати прокладеного маршруту. При цьому спостереження проводять у таких місцях, де є в достатній кількості представників одного й того самого виду флори й фауни.

Дослідження проводять лише за здоровими деревами і кущами й добре відомими рослинами чи тваринами, точну назву яких записують. Це одне з основних правил дослідження.

Фенологічні дослідження за сільськогосподарськими рослинами необхідно проводити регулярно (з того часу, коли висіяно насіння і до збирання врожаю).

Однак програма фенологічних досліджень для вихованців молодшого віку не повинна бути громіздкою.

Вона має охоплювати тільки найдоступніші питання і по можливості бути універсальною, тобто придатною для дослідження за різними рослинами й тваринами.

Бажаного результату можна досягти лише в тому разі, коли дані дослідження своєчасно, регулярно записуються, точно занотовуються дати.

Дослідження мають бути науковими, відповідати виховній і пізнавальній меті. У процесі якого вихованці збирають наочний матеріал.

Систематично підбивати підсумки, результати оформляти в зошитах.

Враховуючи вікові особливості дітей, необхідно підвести їх до точного усвідомлення фаз розвитку дерев і кущів.

Зрізуються невеликі гілочки дерева, ставляться у посуд з водою в теплій кімнаті. Раз на 4-6 днів воду замінюють і поновлюють зріз на гілках.

Дослідження за виведеними зі стану спокою рослинами дасть змогу вихованцям легко усвідомити весняні фази розвитку рослин (рух соку у деревах, набубнявіння бруньок, розпускання листкових і квіткових бруньок, розгортання перших листків).

Фази розвитку дерев і кущів навесні і влітку такі:

1. Початок сокоруху.
2. Розгортання квіткових бруньок.
3. Розгортання перших листків з листкових бруньок.
4. Цвітіння.
5. Достигання плодів і насіння.

Для закріплення матеріалу про дослідження рослин, педагог проводить гру “Намалюй побачене”.

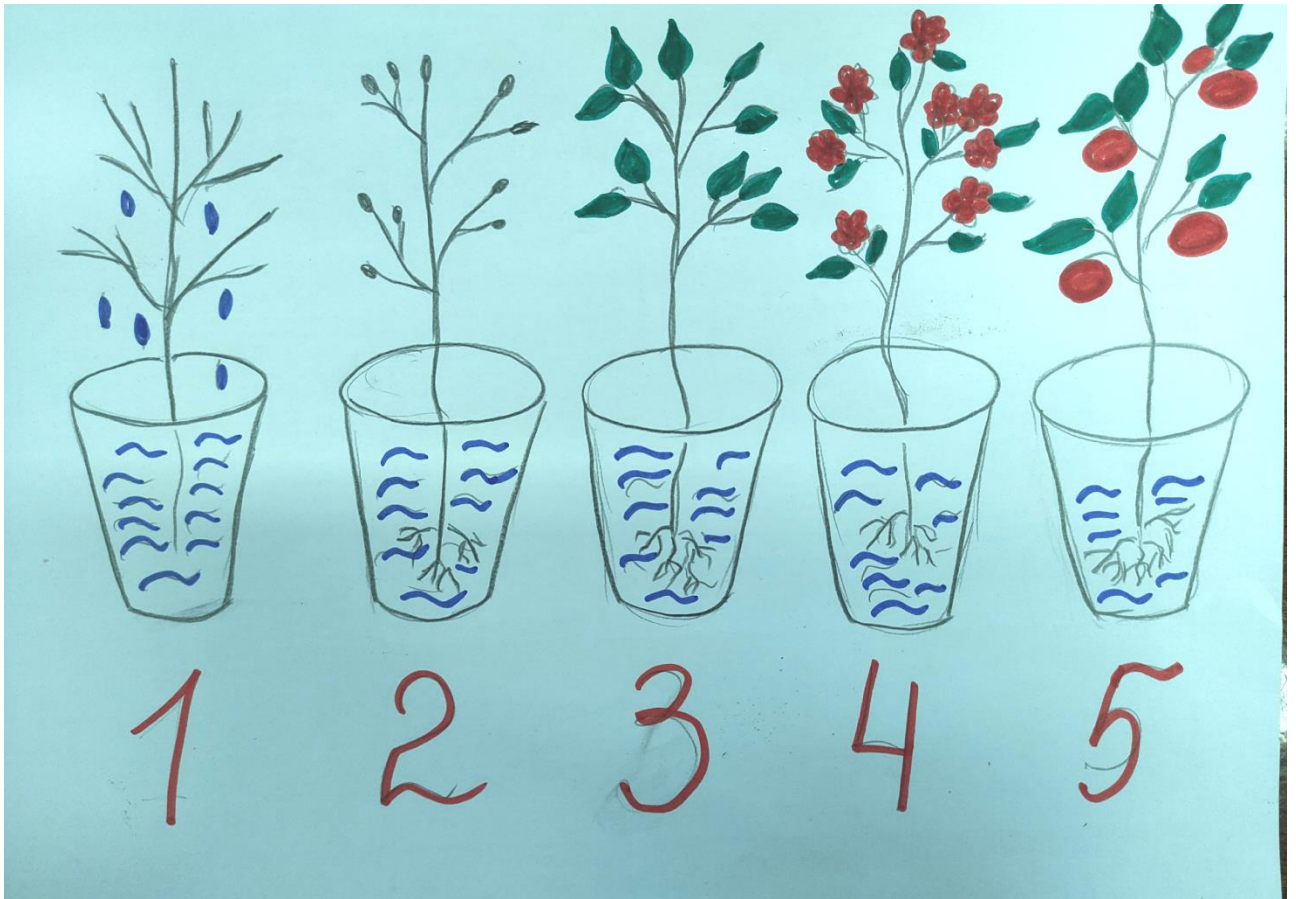

Рис.1. Фази розвитку дерев і кущів навесні і влітку

Восени фіксують такі фази:

1. Початок зміни забарвлення дерев і кущів. У кронах кількох дерев чи кущів певної породи з'являється листя, що змінило своє забарвлення.
2. Зміну забарвлення листків дерев і кущів. 50 % листків набуло осіннього забарвлення.
3. Початок листопаду. Помітно падає листя, від легкого струшування гілки з неї опадає 3-10 листків.
4. Значне опадання листків. Частина дерев або кущів одного виду скинула понад 50 % листя.
5. Кінець листопаду. Опало листя на більшості дерев і кущів. Але при цьому слід врахувати, що певні види дерев (дуб) не скидають листки до весни.
6. Повне оголення. Абсолютно всі види дерев, кущів скинули все листя.

Вихованці закріплюють вивчений матеріал намалювавши осінні фази.

Рис.2. Особливості фаз осіннього періоду

Щоб підвести вихованців до розуміння віртуально - фенологічного

дослідження тварин на прикладі: жирафа, керівник гуртка задає ряд запитань, які активізують увагу на вивченні даної теми. Запитання мають бути зрозумілими для дітей молодшого віку.

Запитання:

1. Скільки плям у жирафа?
2. Де живе жираф?
3. Яка довжина язика у жирафа?

Важливим етапом у вивченні кожної теми має стати визначення поведінки тварини. Це сприяє розвитку спостережливості (перегляд роздаткового матеріалу), логічного мислення вихованців. Керівник гуртка має обов'язково узагальнювати відповіді гуртківців, доповнювати їх цікавими науковими фактами про життя тварини.

Враховуючи вікові особливості молодших вихованців, зокрема, несталість їхньої уваги протягом усього заняття, використовую "цікавинки" про життя тварин. Завершальним етапом заняття є виготовлення аплікації тварини з крупи.

Рис.3. Жираф-найцікавіший житель африканської савани

Підсумки заняття.

- Аналіз виготовлених робіт.
- Педагогічний прийом “Точка зору”.

9. ІНТЕГРОВАНЕ ЗАНЯТТЯ “РОСЛИННИЙ ОРНАМЕНТ У РІЗНИХ ТЕХНІКАХ ВИКОНАННЯ”

Форма проведення: інтегроване заняття.

Категорія учасників: вихованці початкового та основного рівнів навчання.

Мета: Сприяти формуванню пізнавального інтересу, уміння доносити думку, критично мислити, розвитку технічних умінь у процесі навчання. Створити атмосферу емоційного підйому. Засвоїти різноманітність технік виконання орнаменту.

Обладнання: зразки таблиць, роботи вихованців, зразок рослинного орнаменту в матеріалі, пластилін, дощечки для ліплення. Картон формату А-4, засушене листя, квіти, клей канторський, щіточки, ножиці.

Хід заняття:

Педагог 1. Діти. Сьогодні ми познайомимось ще з одним із видів орнаменту — рослинний. Рослинний орнамент є одним із тих, де узор можна виконувати в різних техніках виконання. Орнамент завжди відіграв важливу роль в оздобленні виробів. Вони бувають різні. Рослинний орнамент для різних технік виконання різних. Наприклад: для створення орнаменту мозаїчного виробу за основу беремо площинні різноколірні рослинні елементи. Ними прикрашають сувеніри, меблі, панно, рамки для картин, художні вироби, одяг та ін. Я попрошу вас взяти до рук олівці та почнемо схематично наносити лінії для майбутнього орнаменту.

(робота дітей. Під час роботи педагог допомагає вихованцям)

А зараз візьміть в руки пластилін зеленого кольору і скрутіть “ковбаску” – це і буде гілочка на якій згодом ми розмістимо листочки й квіти.

Пропоную перейти до виготовлення листочків та квітів. Подумайте, яку кольорову гаму краще використати.

(діти ліплять з пластиліну листя та квіти, педагог слідкує за правильним виконанням завдання)

Педагог 1. Діти, ви чудово справились із завданням. Після вивчення певних прийомів ліплення та кольорової гами ми досягли чудового результату. (див. додаток. рис.1). Я пропоную зробити фото колаж робіт. Надаю слово педагогу, який розповість як із природного матеріалу зробити чудову картинку.

Педагог 2. Техніка аплікації із рослинного матеріалу належить до стародавнього виду декоративно-прикладного мистецтва, це використання художником для створення натюрмортів, пейзажів, портретів лише природного матеріалу: квітів, листків, ягід, кори, коріння, насіння.

Така палітра здатна «посперечатися» з будь-якими фарбами.

Крім кольору вона дає ще й цікаву фактуру – повстяну, замшеву, рубчасту, шкірясту тощо.

Досвід показує, що практично будь-яка рослина надовго зберігає колір при дотриманні певних правил сушіння.

Розпочати роботу можна з малювання олівцем ескізу композиції, яку ви обрали, або вигадали. Намалюйте олівцем на папері, де і що ви хочете розташувати.

(діти малюють, педагог слідкує за правильним розміщенням ліній на основі паперу)

Наступне завдання для дітей, розкласти та наклеїти елементи.

Імпровізуйте! Розкладайте листочки, пелюстки, міняйте місцями, накладайте, робіть так, як вам підказує ваше серце і ваш смак. Так ви знайдете варіант, який вам найбільше сподобається.

А далі все добре підрівняйте, кожну деталь обов'язково позначте олівцем, щоб не загубити місця, на якому лежали листочок чи квіточка.

(діти працюють під керівництвом педагога)

Тепер переходьте до більш відповідальної роботи: наклеювання рослин. Коли деталі будуть закріплені клеєм (ПВА, конторський), листівку на деякий час кладуть під прес.

Педагог. Чудовий рослинний орнамент ми з вами отримали за допомогою флористичних матеріалів (див. додаток. рис.2). Роботи, які ви виконали випромінюють добро, елегантність.

Підсумки заняття.

- Створення виставки. Взаємоперевірка робіт.
- Коментар до виробів вихованців.

Педагоги пропонують вихованцям розглянути їхні роботи і визначити переваги й недоліки.

10. МАЙСТЕР-КЛАС «ЛЯЛЬКА-ТРАВМОТАНКА ЗІНЬКІВЩИНИ — САМОБУТНІСТЬ ТА УНІКАЛЬНІСТЬ ВИГОТОВЛЕННЯ»

Форма проведення: тематичний майстер-клас.

Категорія учасників: вихованці основного та вищого рівнів навчання.

Мета: Ознайомити з історичними джерелами національної іграшки-оберегу ляльки-травомотанки Зіньківщини. Виявити пізнавальний, науковий, творчий, трудовий інтерес. Розкрити логічний захист позиції, ідейну суть, творчість, ініціативність, емоційний інтелект, здатність розв'язувати проблеми й приймати рішення.

Українська іграшкова культура — багатий досвід творчого володіння різними природними матеріалами.

Українська народна лялька — це специфічний витвір мистецтва, прадавній оберіг, втілення добра і лагідності. Вона становить частину іграшкової культури не тільки слов'янської, а і європейської лялькової культури ХХ століття.

Традиційна українська лялька прийшла до нас з часів трипільської культури. Її передавали з покоління в покоління впродовж років і віків. В українських родинах здавна дівчата, готуючи скриню з весільним посагом, разом з рушниками та сорочками клали туди своїх ляльок, яких забирали з собою в нову сім'ю.

Серед українських традиційних ляльок унікальним особливим явищем є ляльки Київщини, Полтавщини і Черкащини. Саме тут збереглася древня сакральність в образі. Ще в колисці починається знайомство дитини з лялькою, створеною материнськими руками. З давніх часів дійшли до нас «мотанки», вузлові ляльки, зроблені з трави, соломи або клаптиків тканини.

Багаті традиції виготовлення ляльок і на Полтавщині, зокрема Зіньківщині.

Зустрівшись з жителькою села Власівка Полтавського району Ганною Максимівною Таран, гуртківці дізналися про регіональні особливості процесу виготовлення ляльки-травомотанки.

І тому на майстер-класі мова піде саме про травомотанку Зіньківщини.

Матеріали для роботи: суха трава, нитки катушкові, нитки кольорові для вишивки, клаптики тканини, голки для виготовлення мережки, ножиці.

Інструктаж з техніки безпеки.

- Перевірка робочого місця перед початком роботи.
- Робочий матеріал та інструмент розкладається у встановленому, зручному та безпечному місці.
- Тримати в порядку робоче місце.

- Голки для шиття зберігати в голочницях. Не залишати голку без нитки.
- Ножиці зберігати із зімкнутими лезами праворуч робочого місця.
- Положення тіла під час роботи повинно бути зручним, відстань до виконуваної роботи – 25-30 см.

Поетапне виконання роботи

Рис.4. Пучок трави перегорнути навпіл

Рис. 5. Сформувати голову

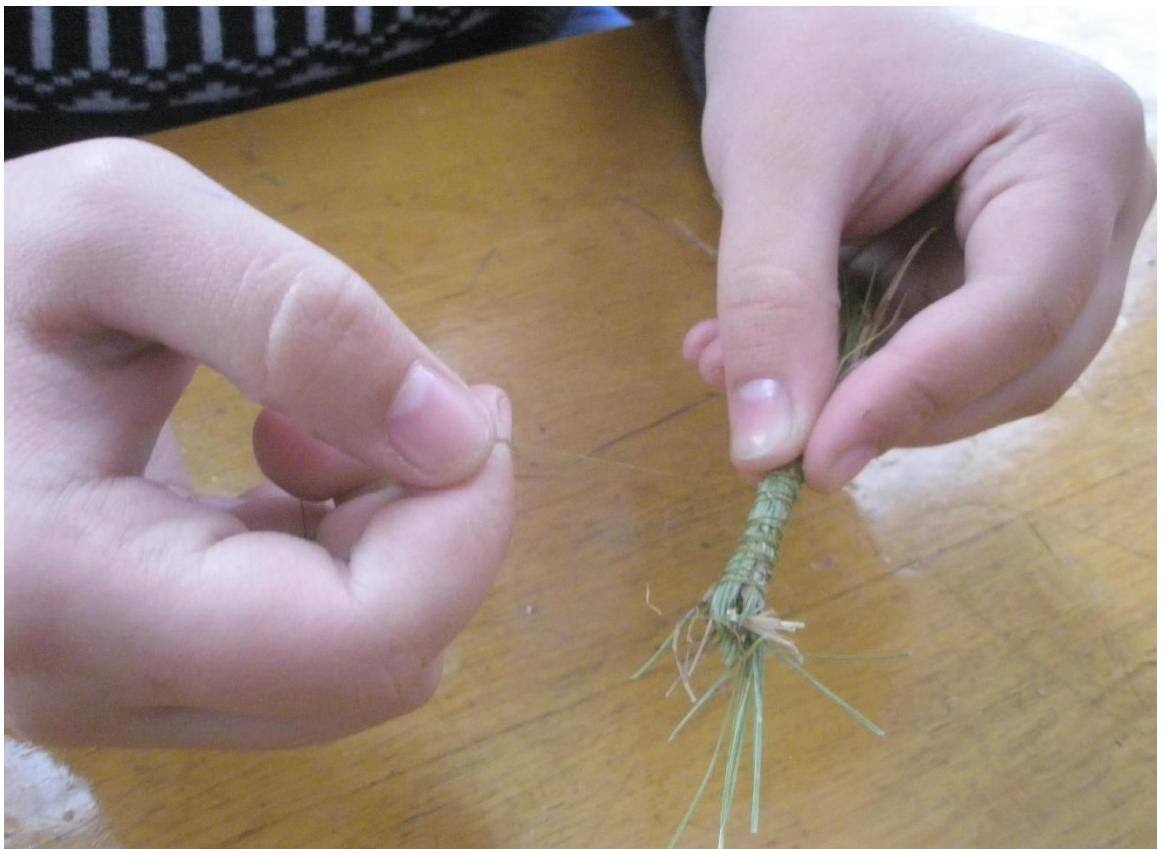

Рис. 6. З пучка трави змотати руки

Рис. 7. Розділивши тулуб на дві частини, заготовку рук та закріпити ниткою

Рис. 8. Ножницями підрівняти нижню частину спідниці

Рис. 9. Кольоровою ниткою зробити оздоблення тулуба

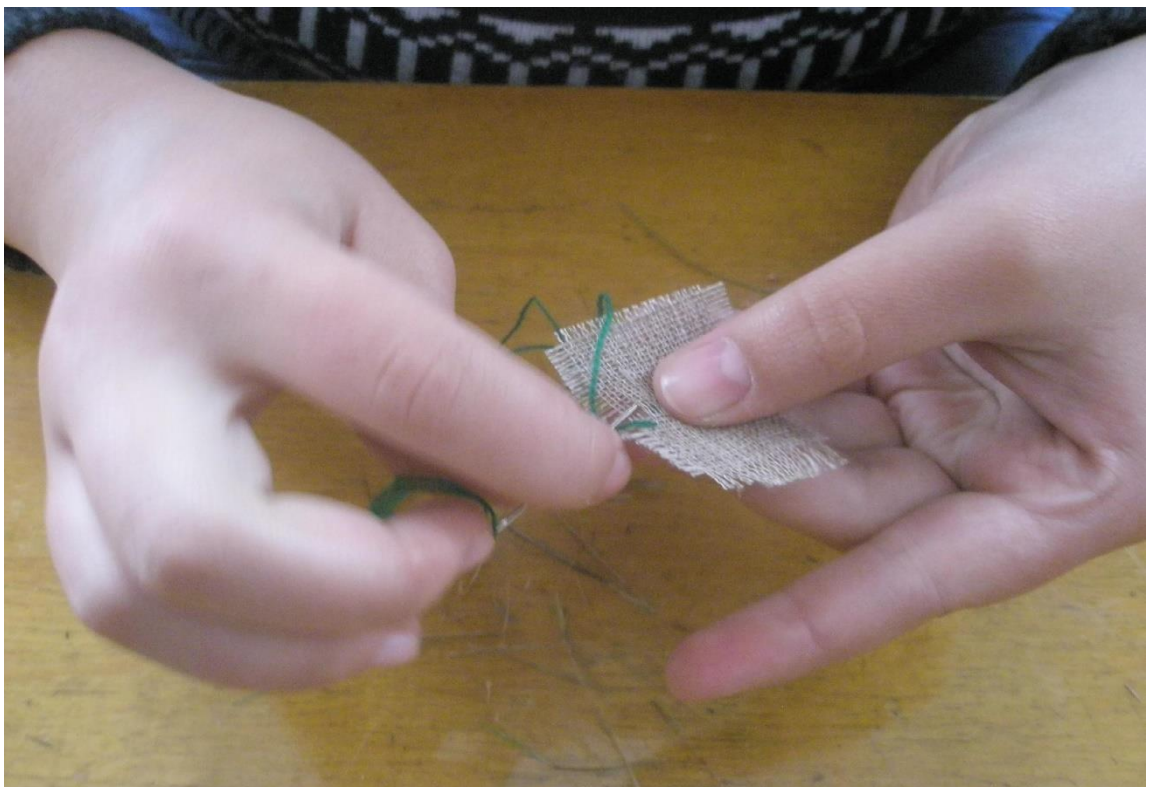

Рис. 10. Вирізати з мішковинної тканини передник, зробити мережку

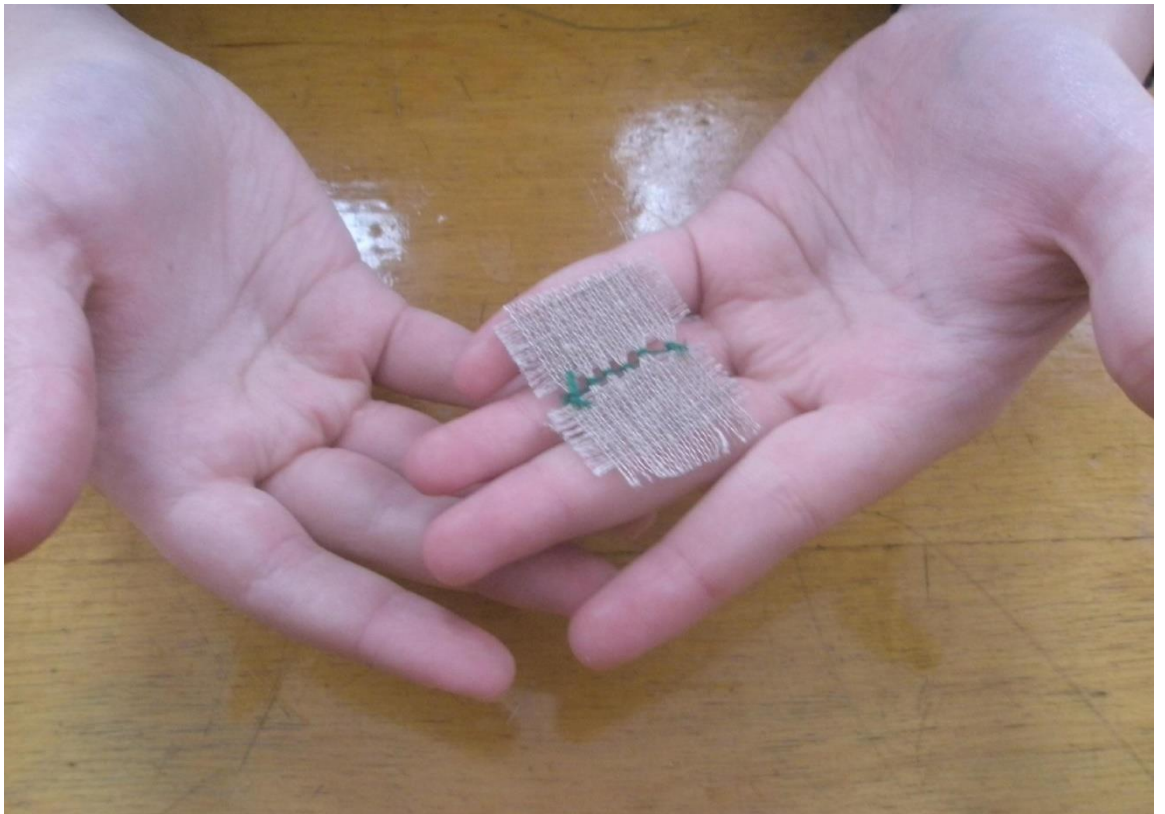

Рис. 11. Вид мережки

Рис.12. Примотати передник до ляльки

Рис.13. Лялька-травомотанка готова

Погляньте, які гарні ляльки-травомотанки виготовили сьогодні на майстер-класі. Вони будуть прикрашати та оберігати вашу оселю. Розмістити цей оберіг найкраще в тому місці домівки, де збирається вся сім'я: чи на кухні, чи у вітальні.

Майстерно зроблена лялька є предметом домашнього майна. Разом з тим, виступаючи посередницею між старшим і молодшим поколінням, лялька є запорукою добробуту, щасливого родинного життя.

Тож нехай Зіньківська травомотанка приносить затишок, тепло, любов і добробут у вашу оселю.

ВИСНОВКИ

Опановуючи й застосовуючи нетрадиційні методи, потрібно пам'ятати:

- на сучасному етапі роботи закладу позашкільної освіти в основу педагогічної практики слід покласти творчий підхід;
- освітні новації мають бути педагогічно обґрунтованими й відповідати основним вимогам навчання й виховання;
- на заняттях гуртка потрібно досягти поєднання ігрової й навчальної форм діяльності;
- нетрадиційні заняття дають змогу урізноманітнювати форми й методи роботи на занятті, позбутися шаблонів, виховують цілісну, творчу особистість;
- використання нетрадиційних форм навчання сприяє формуванню пізнавальних інтересів дітей, їхніх компетентностей;
- уміле поєднання традиційних і нетрадиційних форм роботи забезпечує високу ефективність занять гуртка, бажання вихованців навчитися, забезпечує їх належний рівень навчальних досягнень.

Компетентність педагога визначається психолого-педагогічними навичками. Педагог-позашкільник більшою мірою, ніж учитель школи виступає в ролі старшого порадирика-консультанта. За таких умов перед педагогом стоїть не легке завдання — не втратити можливості зробити кожного вихованця яскравою особистістю. Для цього самому педагогу треба бути багатогранною особистістю, а значить розвиватись разом з дітьми.

Сучасний педагог має мислити гнучко, нестандартно, уміти адаптуватися до швидких змін та умов життя. Все це можливо за наявності високого рівня професійної компетентності, розвинених професійних здібностей. Компонентами компетентності педагога є поінформованість про перспективні педагогічні технології, належне володіння їх змістом і методикою, висока культура використання у навчально-виховній роботі, особиста переконаність у необхідності застосування педагогічних технологій.

Ключові компетентності повинні сформуватися в процесі навчально – виховної діяльності та містити знання, навички, досвід співпраці, досвід діяльності. Всі компетентності взаємозалежні й пов'язані між собою, тому формувати їх ізольовано одну від одної на різних етапах заняття не можливо. Сучасні освітні технології та інтерактивні методи навчання, які формують ключові компетентності, надають навчання природний характер, сприяють створенню для дитини комфортного місця для активного громадського життя, а навчальна діяльність стає засобом реалізації потенціалу вихованця та розвитку особистих здібностей від рівня освітнього стандарту до творчості.

Сучасна позашкільна освіта неможлива без упровадження інноваційних форм і методів, що роблять педагогічний процес ефективним.

Тому важливо домогтися розуміння кожним педагогом, що засвоєння і використання сучасних методів навчання здійснюється в режимі саморозвитку педагога. Головним результатом цього процесу є його здатність до побудови власної педагогічної діяльності (розробки методичних рекомендацій, створення «Бази занять», які відповідають сучасним вимогам освітнього процесу для продуктивної роботи закладів позашкільної освіти, залучення педагогічних кадрів до творчої роботи).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Биковська О. Стратегія розвитку позашкільної освіти. / за ред. проф. О. Биковської. – К. : ІВЦ АЛКОН, 2018. 96 с.
2. Вербицький В. Впровадження сучасного змісту позашкільної освіти: підготовка педагогів: методичні рекомендації. Кропивницький, 2020. 145 с.
3. Вознюк Л. Формування життєвої компетенції учнів в умовах становлення Нової української школи. В зб.: Розвиток життєвої компетентності особистості в умовах освітніх трансформацій: виховний, психологічний, інклюзивний виміри: матеріали ІІ всеукраїнської науково-практичної конференції (19-21 червня 2019 року, м.Скадовськ)/за ред. Жорової І., Моїсеєва. Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2019. 327 с.
4. Державний стандарт базової середньої освіти. Постанова КМУ № 898 від 30.09.2020 рік. [Електронний ресурс]. - https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/76886
5. Педик С. Вплив нетрадиційних методів малювання на розвиток дітей з ООП: методичний посібник. Полтава, 2022. 80с.
6. Пометун О. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання.-К.: 2018. 192 с.
7. Скляренко О. Школа ремесел. Лялька: український стиль. -К.: 2019. 96 с .
8. Цвік О. «Розвиток професійної компетентності педагога у контексті реалізації нових Державних стандартів і використання інформаційних технологій». Освітній проєкт «На урок». - 2021 рік. [Електронний ресурс]. - <https://naurok.com.ua/rozvitok-profesiyno-kompetentnosti-pedagoga-u-konteksti-realizaci-novih-derzhavnih-standartiv-i-vikoristannya-informaciynih-osvitnih-tehnologiy-231554.html>

ДОДАТКИ

ОРНАМЕНТИ РІЗНИХ ТЕХНІК ВИКОНАННЯ

Рис. 1. Зразок для виконання орнаменту в техніці пластилінографія

Рис. 2. Зразок для виконання орнаменту з використанням природного матеріалу

Рис.3. Куточок музею етнографії “Українська світлиця”

Рис.4. Українські старожитності